

Motion till riksdagen

1988/89:Ub674

av Sven-Gösta Signell m. fl. (s)

Högskolan i Skövde

Under flera år har på ett förtjänstfullt sätt i budgetpropositionerna framhävts betydelsen av de mindre och medelstora högskolorna. Likartade bedömningar har gjorts av UHÄ.

För högskolan i Skövde har statsrådet föreslagit att *ekonomlinjens fördjupningsdel* inrättas fr.o.m. budgetåret 1989/90 samt att anslaget D 12. Lokala och individuella linjer och fristående kurser tillförs ytterligare årsstudieplatser och medel, huvudsakligen för utbildning inom *kultur- och informationsområdet*. Vi ser detta tillskott till utbildningen vid högskolan som värdefullt men långt ifrån tillräckligt. Faktum kvarstår att högskolan i Skövde fortfarande är den minsta bland de mindre och medelstora högskolorna och att de framtida utvecklingstendenserna för Skaraborgs län inte är helt ljusa.

Skaraborgs framtida utveckling

Redan i den regionalpolitiska kommitténs betänkande "Regional utveckling och mellanregional utjämning" (SOU 1984:74) görs en negativ bedömning av utvecklingen för Skaraborgs län. I betänkandet konstateras att länet hör till de län som befinner sig "i en mindre gynnsam situation" med "en snabbt föråldrad industri med allvarliga konkurrenskraftsproblem". Den fortsatta utvecklingen fram till dags dato (slutet av 1987) har inte medfört någon påtaglig positiv förändring av hotbilden i betänkandet.

Bilden är än mer negativ i långtidsutredningens (LU 87) analys från 1987. Skaraborgs län är det enda län i Sverige som i LU:s trendframskrivning riskerar en årlig procentuell minskning av sysselsättningen. På punkt efter punkt i den av ERU utförda regionala analysen, i anknötning till LU (bilaga 24 till LU 87), ligger länet i bottenposition eller näst därtill, sett i ett riksperspektiv.

Minskningen inom jord- och skogsbruk förväntas således bli mycket stor i länet, något som är bekymmersamt inte minst med tanke på den proportionellt sett stora jordbrukssektorn.

Också för sysselsättningen inom industrin förutsätts för Skaraborgs län en kraftig minskning, större än för något annat svenskt län. Enligt LU 87 är detta bekymmersamt, eftersom industrin fortfarande fungerar som en viktig stöttepelare för ekonomisk utveckling i en region som Skaraborg. Utan en industriell bassysselsättning förefaller det enligt LU 87 svårt att få tillräcklig mångfald av serviceverksamheter av skilda slag; det möter också svårigheter

att få till stånd "kumulativa tillväxtförlopp". Den starka strukturomvandlingen inom jordbrukssektorn förstärker i ett län som Skaraborg denna effekt. Detta kan enligt LU leda till kontraktionsförlopp, som "är av större dignitet än vad som i förstone kan skymtas".

Sammanfattningsvis konstaterar LU 87, att den industriella kompetens som byggts upp i ett län som Skaraborg "återfinns inom områden som i långtidsutredningens scenario förväntas ha liten växtkraft"; anpassningen till "framtida näringslivets lokaliseringskrav" har heller inte nått tillräckligt långt i länet.

Sådana kvalitativa skillnader mellan olika delar av riket leder enligt ERU till ett behov av att "förstärka utbildningen på högre nivåer" inom län som Skaraborg. Högskolan är då av central betydelse för regionens kompetensutveckling.

Behov av utbyggnad av högskolan i Skövde

Högskolan i Skövde är som ovan sagts rikets minsta "allmänna" högskola. Med tanke på att den framtida utvecklingen för länet visar flera bekymmersamma inslag talar detta faktum starkt för en ökad takt i utbyggnaden av högskolan.

Vi uppskattar UHÄ:s positiva vilja, sådan denna visat sig i verkets utbyggnadsplan för de mindre och medelstora högskolorna, att förstärka utbildningen vid högskolan i Skövde. Enligt vår uppfattning bör dock utbildningen vid högskolan förstärkas i högre grad än vad UHÄ har föreslagit; i ett femårsperspektiv bör således antalet nybörjarplatser öka till minst 450.

Vi delar också UHÄ:s uppfattning, att högskolans kompetens på befintliga områden bör förstärkas och kompletteras samt att högskolans verksamhet bör breddas mot samhället i stort genom att nya områden, exempelvis kultur och information, etableras och byggs ut.

I det följande kommer vi att koncentrera oss till ett antal viktiga områden för utbyggnad av högskolan i Skövde.

Verkstadsingenjörslinjen

Styrelsen för högskolan i Skövde har med högsta prioritet fört fram förslag om inrättande av verkstadsingenjörslinjen (80 poäng) vid högskolan i Skövde fr.o.m. budgetåret 1989/90. Förslaget har framförts av UHÄ redan i verkets anslagsframställning för 1987/88 och upprepas av UHÄ inför 1989/90.

Med tanke på att verkstadsindustrin är den största enskilda industribranschen i Skaraborgs län med cirka 45 % av industrisysselsättningen är det önskvärt att *verkstadsingenjörslinjen* snarast inrättas vid högskolan i Skövde. Planeringsramen bör vara 60 platser.

Livsmedelsutbildningen

Livsmedelsindustrin är länets storleksmässigt sett tredje största industribransch. Branschen intar en femte position i riket; endast de tre storstadslä-

nen och Kristianstads län har fler anställda. Branschens andel av industrisysselsättningen har ökat och är nu drygt 10 %.

Livsmedelsindustrin i Skaraborgs län utgör en näringsgren, som har expanderat kraftigt under 1970-talet. För att ytterligare utveckla livsmedelsindustrin pågår en undersökning av möjligheterna till ökad förädling av jordbruksprodukter. Detta skulle stimulera sysselsättningen även inom jordbruket, vilket är betydelsefullt med hänsyn till jordbrukets förhållandevis omfattande andel av länets totala näringsliv.

Länsstyrelsen, berörda företag och fackliga organisationer samt ett flertal organisationer och myndigheter har genom i stort sett samstämmiga uttalanden framfört behovet av utbildning för livsmedelsindustrin både på teoretisk och teknikeroperativ nivå. Det är dessutom väsentligt att tillvarata den speciella regionala förutsättning som de personella resurserna vid lantbruksuniversitetets institution i Skara innebär.

Vi föreslår att högskolan i Skövde tillförs resurser motsvarande 30 platser på den första årskursen av *en treårig lokal linje med inriktning mot livsmedelsindustrin*.

Utbildning inom området kultur och information

Vi har, med instämmande i UHÄ:s synpunkter, ovan hävdat att ytterligare kompetensområden måste tillföras högskolan i Skövde. Ett sådant profilområde är kultur- och informationsområdet i vid mening.

Vi kommer nedan med viss utförlighet att argumentera för utbildning inom kultur- och informationsområdet, eftersom denna typ av utbildning ännu inte har tillerkänts den betydelse som den rätteligen har från ett regionalt utvecklingsperspektiv.

En region måste ha ett rikt kulturliv. Ett rikt kulturliv blomstrar i kreativa miljöer, men kreativiteten stimuleras omvänt av ett rikt kulturliv och goda kulturella miljöer. Kulturlivet vidgar dessutom och ökar självmedvetandet.

Tillgången till kultur och goda kulturella miljöer har en avgörande betydelse för möjligheterna att skapa "goda" cirklar i en region. Den kulturella miljön påverkar också människors val av bostadsort liksom turistnäringens möjligheter. Kultur är en del av utvecklingen, genom att den ger identitet och trygghet, skapar en medvetenhet om samhällets förändringar samt skapar mötespunkter människor emellan.

Av det nationella kulturanslaget går cirka 40 % till nationella verksamheter, huvudsakligen lokaliserade till Stockholm. Detta är förmodligen en nödvändig följd av en önskan att ha exempelvis opera och teater med hög grad av internationellt utbyte. Men därutöver kommer att av stödet till regionala och lokala institutioner gick år 1980 hela cirka 60 % till de tre storstadsområdena.

Genom 1974 års kulturreform har den regionala kulturen börjat byggas ut med länsteatrar, läns museer, regionmusik o.s.v. Ökade kultursatsningar kan ha väl så stor betydelse för den regionala utvecklingen som många "rent" regionalpolitiska åtgärder. Det är dags att med hjälp av högskolan öka det regionala och lokala kulturlivets expansionsmöjligheter.

Orter och bygder där man kan erhålla högre utbildning och där det finns ett aktivt kulturliv blir attraktiva. Det är här man utbildar sig, bildar familj och utvecklar ett umgänge med likasinnade människor. Varu- och serviceutbudet

är varierat, tillgången på kultur är rik. Omvänt gäller att orter och bygder som inte kan uppnå detta, kommer att hamna på livets skuggsida i det framtida samhället.

I det moderna samhället kommer kulturen med nödvändighet att få vidgad betydelse. Kunskapssamhället är flerdimensionellt och humanistiskt: det måste utgå från de enskildas föreställningar och uppfattningar, från deras vilja att ifrågasätta och deras vilja till konstruktivt engagemang. Efter hand som kulturlivet har vitaliserats på allt fler platser i landet, har kulturens betydelse för den allmänna regionala utvecklingen kommit att framstå allt tydligare. En aktiv kultur, såväl inom högre utbildning som i utövande, är en nödvändig tillgång för en region, som vill förbättra arbets- och utvecklingsmöjligheterna.

Därtill kommer att de närmaste decenniernas förändringar sannolikt driver fram konsumtionsmönster, som betonar betydelsen av ökad fritid och dess kvalificerade användning. Kulturmiljön i länet måste byggas ut för att klara de nya kraven från invånarna.

Naturligtvis måste sociala och kulturella verksamheter ha en materiell grund. Det är emellertid inte fråga om enkelriktade orsak-verkan-förhållanden utan om ett ömsesidigt samspel, där materiell, social och kulturell utveckling är intimt beroende av varandra. I detta samspel underbetonas i dag tyvärr ofta de kulturella faktorernas betydelse. Kultur bör dock ses som det blod som syresätter samhällets olika celler och ger dem näring. Utan kulturella mönster och värden förtvinar och dör ett samhälle på samma sätt som det kan dö på grund av brist på materiella förutsättningar. Kulturen måste innebära en dynamik mellan bevarande och förnyade krafter för att kunna upprätthålla en livgivande funktion.

I skilda sammanhang har betonats vikten av utökad regional samverkan på kulturområdet. I kulturrådets rapport 1984:3, "Kommunerna, staten och kulturpolitiken", konstateras bland annat att högskolan är en av de betydelsefulla aktörerna i en sådan samverkan. I rapporten slås fast att regionaliseringen av högskolan har inneburit att eftergymnasial utbildning och i viss mån också forskning finns i flera län. För kulturlivet är detta väsentligt ur två aspekter; dels kan högskolan ge utbildning i ämnen som tillhör kultursektorn, dels kan högskolan – om forskningsresurser finns tillgängliga – bidra med kunskap om kulturlivets utveckling inom regionen (sid. 71). Som kulturrådet påpekat är det viktigt att se den "regionala" högskolan i detta perspektiv. Ett aktivt kulturliv kan lika mycket initieras genom satsning på utbildning inom kulturområdet som genom traditionella bidrag till olika former av kulturverksamhet; störst effekt uppnås sannolikt genom en samverkan mellan båda dessa former av stimulansåtgärder.

Högskolan i Skövde har påbörjat en kartläggning av hur högskolan på bästa sätt skulle kunna stödja det kulturella livet i länet. Styrelsen för högskolan har understrukt, att planläggningen på intet sätt syftar till att etablera något slags "miniuniversitet"; tvärtom är tanken att med *begränsade* utbildningssatsningar – i samverkan med andra institutioner (motsv.) i länet – genom synergieffekter erhålla resultat, som i relation till de medel som satsas måste anses vara mycket värdefulla för länet.

Längst har utvecklingsarbetet kommit inom bildkonstområdet. Redan

innevarande år ges kurser i konstgrafik och datakonst, det senare en för riket unik utbildning, där högskolans tekniska och konstnärliga kompetenser samverkar, och ett förslag har tagits fram till en sammanhållen utbildnings-satsning såsom fortbildning och vidareutbildning för redan yrkesverksamma konstnärer inom det konstgrafiska området samt för användning av modern teknik inom bildkonstområdet (datakonst, holografi m.m.). Därvid är syftet att tillvarata kompetens, som i dag finns i länet i förening med utbildningsin-satser från nationellt och internationellt betydelsefulla konstnärer.

Av stort intresse är därjämte utbildning inom medieområdet. Högskolan i Skövde har i anslagsframställning för 1989/90 föreslagit, att en medieteknisk linje om 80/120 poäng inrättas. Enligt styrelsen framstår medieområdet alltmer som en av nutidens större "branscher", vars omfattning och effekter inte kan ses som entydigt kulturella eller kulturpolitiska frågor. En nordisk undersökning visar, att massmedierna nu omsätter lika mycket pengar som hela livsmedelsindustrin och att massmedierna tar en alltmer växande andel av hushållens pengar och av deras tid. Starka skäl talar därför enligt högskolestyrelsens uppfattning för en utökning av utbildningen inom området.

Enligt styrelsens uppfattning finns det goda möjligheter att inom skärningsområdet mellan informationsteknik och (delvis tekniskt understödd) medieanvändning tillskapa en adekvat yrkesutbildning på högskolenivå. En sådan utbildning erbjuder dessutom möjlighet för elever från gymnasiesko-lans samhällsvetenskapliga och humanistiska linjer i länet att få tillgång till högskoleutbildning på högskolenivå utan att behöva lämna hemlänet och därmed dras till storstadsregionernas arbetsmarknad. Uppbyggnaden av resurserna för utbildningen bör ske genom ett länssamarbete inom området. Planeringsramen bör vara 20 platser med en årsstudieplatskostnad om 475 000 kr.

Även inom andra områden finns det behov av utbildning (lokalhistoria, kulturkunskap, teater, musik m.m.).

Vi föreslår att för utbildning inom kultur- och informationsområdet, i första hand inom *bildkonstområdet* och *det medietekniska området*, högsko-lan i Skövde tillförs ytterligare medel.

Ombyggnad av högskolans lokaler

Styrelsen för högskolan i Skövde har i sin anslagsframställning för 1989/90 ansett det som ytterligare angeläget, att en fullständig ombyggnad av de nuvarande lokalerna kommer till stånd så snart som möjligt. Från samhälls-ekonomisk synpunkt är det knappast heller önskvärt – menar styrelsen – att statliga byggnader underhålls och värms utan att verksamhet försiggår i dem. Till saken hör dessutom att högskolan med relativt små kostnader för samhället har övertagit äldre militära lokaler. I dag utgör den gamla kaserngården i mångt och mycket en "öken" inom ett i övrigt välplanerat stadsområde i centrala Skövde; stora brister finns dessutom i högskolebygg-nadernas yttre utseende.

Byggnadsstyrelsen har i december 1989 tillskrivit regeringen med redovis-ning av byggnadsprogram samt hemställan om projekterings- och byggnads-

uppdrag. Byggnadsstyrelsen har beräknat ombyggnadskostnaderna till 8 milj. kr.

Mot. 1988/89
Ub674

Vi anser att det är ytterligt angeläget att denna framställan behandlas synnerligen skyndsamt inom regeringskansliet.

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av verkstadsingenjörslinjen (80 poäng) med 60 platser vid högskolan i Skövde,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel för en lokal linje med inriktning mot livsmedelsindustrin om 120 poäng vid högskolan i Skövde med 30 platser,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel för utbildning inom kultur- och informationsområdet, särskilt bildkonstutbildning och medieteknisk utbildning, vid högskolan i Skövde,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten av att beslut snarast fattas om tilldelning av medel för fortsatt ombyggnad av högskolans lokaler.

Stockholm den 25 januari 1989

Sven-Gösta Signell (s)

Birgitta Johansson (s)

Jan Fransson (s)

Kjell Nordström (s)